

Зарубіжні авторські зібрання

Френсіс Скотт

Тіцджеральд

До зірок

Харків
«ФОЛІО»
2020

ДИТЯЧА ЗАБАВА

Коли Джона Ендроса почали долати думки про старість, він утішався тим, що його життя триватиме в дитині. Зловісні сурми вічного забуття лунали не так гучно, варто було йому почути тупіт маленьких ніжок або голосок, що белькотів у слухавку дитячі нісенітниці. Розмовляв він із донькою щодня о третій, коли дружина телефонувала з передмістя в контору; поступово ці дзвінки перетворилися для нього на найяскравішу подію дня.

До старості йому було ще далеко, та все життя він пнувся вгору урвистими скелями і, здобувши нелегку перемогу над бідністю і слабким здоров'ям, у свої тридцять вісім років плекав досить невибагливі ілюзії. Навіть донька подарувала йому не лишень радість. Через неї подружжя зробило паузу в шаленій близькості, через неї доводилося жити за містом, в якому за свіже сільське повітря розплачувалися нескінченними проблемами із покоївками та сутужною нуртою потягів.

Крихітка Еді приваблювала його передусім як утілення початку нового життя. Він любив саджати її до себе на коліна та, погладжуючи духмяну, м'яку голівку, розглядав голубі, як ранкове небо, зіниці. Та, ушанувавши цю традицію, він без жалю передавав дитя няньці. Сама жвавність дівчинки вже за десять хвилин його дратувала; Джон сердився, коли в будинку щось розбивали, а якось в неділю, коли Еді кудись сховала пікового туза та зірвала партію у бридж, він улаштував таку баталію, що довів дружину до сліз.

Джон розумів, що поводиться нерозумно, і йому було соромно. Бо такі інциденти — невідворотні: не трима-

ти ж доньку постійно нагорі, в дитячій кімнаті, коли вона, за словами дружини, стає дедалі більш «самостійною людиною».

Еді було два з половиною роки, і сьогодні її, наприклад, запросили на дитячу забаву. Цю новину Джон дізнався телефоном від дружини, Едіт-старшої, а маленька Еді несподівано пропищала йому у ліве вухо, підтвердивши: «Я піду на вечільку!».

— Любий, коли повернешся, завітай до Маркі, добре? — мовила далі дружина. — Буде весело. Я одягну Еді в нову рожеву сукенку...

В слухавці почувся тріск, і всі змовкли: очевидно, телефон різко жбурнули на підлогу. Джон розсміявся і вирішив раніше піти з роботи: думка про дитячу вечірку в чужому будинку видавалася йому кумедною.

— От буде гармидер! — весело уявляв він. — Десятки матусь, які не помічають нічого, крім свого чада. Всі малюки б'ють посуд, кидаються на торт, а їхні матері, вертаючи додому, запевняють себе, що іншим дітям до їхньої ще далеко.

Сьогодні він був у доброму гуморі — ще ніколи справи не йшли так добре, як цього дня. Коли зійшов на своїй станції, відмахнувся від нав'язливого таксиста та крізь крижані грудневі сутінки рушив угору довгим пагорбом додому. Була лише шоста година, та місяць уже величаво сяяв на небі, огортаючи блискітками цукристий сніжок на газонах.

Поки він йшов, наповнюючи легені морозяним повітрям, радість його з кожним кроком зростала, а дитяча забава дедалі більше полонила уяву. Джон намагався вимальовувати образ Еді серед її однолітків, та ще в уяві постала ця доросла рожева сукня, яка її переродить. Чоловік пришвидшив крок, пройшов повз свій будинок, у вікні якого все ще мигтіла різнокольоровими вогниками обсіпана ялинка, і звернув на сусідню доріжку. Маркі проживали у сусідньому будинку.

Тільки-но піднявся цегляними східцями та подзвонив, як почув голоси, що лунали зсередини, й втішився, що не запізнився. Затим підняв голову й прислухався: голоси були не ди-

тячі — в будинку говорили, щонайменше, троє осіб; говорили гучно та сердито, а один із голосів, що відразу здійнявся до істеричного ридання, неодмінно належав його дружині.

— Щось трапилося, — промайнула в нього думка. Джон штовхнув двері, які виявилися незамкненими, та увійшов.

Дитяча забава розпочалася о пів на четверту, та Едіт Ендрос, мудро розрахувавши, що враження від нової сукні буде гострішим, коли вбрання інших вже помнуться, прийшла з донечкою о п'ятій. Коли вони ступили на поріг, вечірка була в самому розпалі. Четверо дівчат та дев'ятеро хлоп'ят — накручені, наряджені та вимиті до лоску з усією турботою, на яку здатне лише материнське, горде та ревниве серце, — танцювали під патефон. Насправді, танцювали двоє чи троє малюків, та оскільки решта снували назад і вперед, шукаючи в матусь заохочення, здавалося, що танцюють усі.

Щойно з'явилася Едіт із донькою, музику тимчасово заглушив хор вигуків, серед яких найчастіше лунало слівце «диво», а маленька Еді ніяково озиралася довкруги та перебирала поділ рожевої сукні. Дівчинку не цілували — все-таки гігієнічний вік — її просто пустили кімнатою, від мами до мами, і кожна, тримаючи за рожеву ручку, проворкотала: «Яке диво», перед тим, як передати її іншій матусі. Опісля її підбадьорили, легенько підштовхнули, і дитя відразу поринуло у вихор веселощів.

Едіт-старша затрималася поговорити з місіс Маркі біля дверей, та одним оком стежила за крихітною фігуркою в рожевому. Місіс Маркі вона недолюблювала — особа явно неотесана, та ще й чванлива, але, оскільки її Джон та Джо Маркі приятелювали та щоранку разом їздили в місто, жінки старанно створювали видимість щиросердної приязні. При зустрічах вони завжди лагідно осипали одна одну лагідними докорами: «Що ж це ви до нас не заходите?» — і планували «якось разом пообідати та сходити в театр», однак лише цими розмовами їхні зустрічі і обмежувалися.

— Крихітка Еді така гарненька, — сказала місіс Маркі, усміхаючись та облизуючи губи. Цю звичку Едіт уважала особливо огидною. — Така вже доросла, аж не віриться!

Едіт подумала, а чи немає у слові «крихітка» натяку на те, що Біллі Маркі важить на п'ять фунтів більше, хоч і молодший за її донечку на кілька місяців. Вона взяла запропоновану їй чашку чаю, сіла на канапу до двох інших гостей та палко почала оповідати про останні успіхи й витівки своєї крихітки, в чому й полягала для неї основна мета сьогоднішнього візиту.

Промайнула година. Танці встигли надокучити, й малята взялися за серйозніші забави. Вони разом ввалилися до їдальні та, обігнувши великий стіл, видерлися на кухонні двері, звідки були зняті експедиційним корпусом мам. Та не встигнувши вгамуватись, вони знову метнулися до їдальні, радше знову до її дверей. Раптом з усіх боків пролунало: «Спітніли», — і над білими маківками замайоріли білі хустинки. Матусі намагалися заспокоїти бешкетників, та з криками «Туди!», «Хочу туди!» дітки видалися з колін та галопом знову мчали до улюбленої їдальні.

Цей розгардіяш закінчився, коли подали ласощі: великий торт із двома свічками та блюдечка з ванільним морозивом. Біллі Маркі, кремезний, рудий веселун із кривуватими ніжками, задув свічки й допитливим пальчиком натиснув на білу глазур. Роздали десерти й малята взялися до частування — їли жадібно, однак цілком пристойно — увесь вечір вони поводитися на диво виховано. Такими були сучасні діти: їх годували та вкладали спати у визначену годину, тому вередували крихітки рідко, а обличчя їхні були здоровими та рум'яними; тридцять років тому така забава не минулася б так спокійно.

Після частування гості почали розходитися. Едіт стурбовано глянула на годинник — майже шоста, а Джона ще немає. Їй так хотілося, аби чоловік побачив донечку з іншими малюками — таку поважну, ввічливу й розумну; лише одна пляма була на її сукеночці: хтось штурхнув її в спину, коли вона їла морозиво.

— Ти — моя квіточка, — прошепотіла вона донечці, прогорнувши її до себе. — Ти знаєш, що ти квіточка? Знаєш? Едіт засміялася.

— Гав-гав, — раптом промовила вона.

— Гав-гав? — Едіт озирнулася. — Тут немає гав-гав.

— Гав-гав, — повторила Едіт. — Хочу гав-гав.

Едіт глянула в той бік, куди тягнувся маленький пальчик.

— Це не гав-гав, квіточко, це — ведмежа.

— Ведмежа?

— Так, плюшеве ведмежа, проте воно належить Біллі. Ти ж не хочеш іграшку Біллі, чи не так?

Проте Едді хотіла.

Вона вислизнула з рук матері, підбігла до Біллі Маркі, який щільно притискав до себе іграшку, й зупинилася, вдивляючись на нього з непроникним виразом; Біллі засміявся.

Едіт-старша знову поглянула на годинник, цього разу з прикрістю.

Вечірка завершувалася; окрім Біллі і Еді, залишилося лише двоє малюків, та й то один із них лише тому, що заліз під стіл. А Джон так і не з'явився. Егоїст! Ні краплі гордості за їхню крихітку! Інші чоловіки, принаймні п'ятеро-шестеро, все-таки знайшли час зайти за своїми дружинами та хоч хвилинку помилувалися на дітей.

Пролунав вереск. Еді вихопила ведмежа з рук Біллі, а коли той зажадав його повернути, недбало штовхнула його на підлогу.

— Еді! — вигукнула мати, стримуючи раптовий порив сміху. Джо Маркі, гарний, кремезний чоловік років тридцяти п'яти, підняв синочка й поставив його на ноги.

— Міцний парубійко, — підмітив він жартівливо. — Дозволив дівчинці завалити себе! Богатир!

— Він не вдарився голівкою? — біля дверей з'явилася стривожена місіс Маркі, яка щойно розпрощалася із передостанньою матусею.

— Ні-і-і, — протягнув Маркі. — Він забив зовсім інше місце, так, Біллі? Ти щось інше забив, еге ж?

Біллі вже й забув про те, що впав та кинувся забирати своє добро. Він вчепився в лапку ведмежати, що визирала з обіймів Еді, та щосили за неї смикав, проте безуспішно.

— Ні, — рішуче запротестувала Еді.

ЗМІСТ

Дитяча забава	3
Колекціонери сенсацій	16
Ввечері на ярмарку	39
Нахабний свіжак	59
Він думає: «Я — красень!»	86
Полонена тінь	111
Бездоганний спосіб життя	136
До зірок	165